

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

De balneis, deq[ue] odoribus, ac superfluis mundiciis non utendis cap. xliii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE RATIONE COERCEN. LIBID.

Quicumq; ergo uult deponere memoriam uoluptatis
obscenæ, & delere eam penitus animo: is protinus &
oculos, & aures amoueat ab his, quæ refrigerare utcumq;
ualeat foeda desideria uoluptatû. Minime quidē est tutū,
fugientem de carcere, iuxta, uel circa fores carceris am-
bulare. Ideo nequaquam lapsis cōcesserim, ut frequen-
ter assuescant orare pro his, quibus cum fuerint turpiter
aliquando uersati: sed neq; pro formosis etiam scemihis,
quarum repetita memotia ita delectet, ut suspiciōe no-
bis alicuius taciti ardoris iniiciat. In magno sane positus
est discrimine recidendi, quisquis à diuturno morbo re-
uens cōualuit: & propterea nihil ab eo quicquam teme-
re faciendū, ne rursus in perniciem, & pristinū exitiū ruat:
nam ualetudinarius, & non dum bene confirmatus, &
debilis, facile, et tactu quouis leui impulsus cadit. Non
intelligis (ait Comicus) quum ex alto puteo sursum ad
summum ascenderis, maximum instare periculum, inde
etiam ab summo, ne rursus cadas? Hæc res in summo
plane puteo geritur: nisi cordate & sapienter te habeas,
facile rues, unde nuper ascenderas. Quare remouenda
est omnis occasio, & ad delendam omnem memoriam
uoluptatis locus etiam mutandus: nam & ægrotus, qui
ex longa infirmitate reconualescere non potest, sæpe lo-
ci commutatione sanatur.

De balneis, deq; odoribus, ac superfluis mun-
diciis non utendis. Cap. XLIII.

Balneorum quoque fomenta pudicis hominibus
nequaquam diligenda sunt: nisi uelint eiusmodi
lauacris (ut sæpe fit) inquinari potius, quàm lau-
ari. Vnde Seneca homo constans, & seuerus, posteriori
die quàm Baias attigerat, se inde recessisse uel potius au-
fugisse cōmemorat: ne delicatissimis loci illius balneis,
delectisq; multiplicibus emollesceret: atq; domū immu-

tatus ex stoico epicureus rediret. Dicit, n. locum illum ob
 id maxime declinandum esse, quod quum habeat quasdam
 naturales dotes, eum sibi celebrandum luxuriam sumptuo-
 rit. Erant ibi quidem celebratissima balnea, mollissimaque
 deliciae, quae animum quantumuis virilem effoeminare
 suis illis fomentis possent. Qualla in finibus Galliae pro-
 pe Thuregum uidisse Poggius se memorat omnium
 lasciuarum refertissima, Baianis, seu Puteolanis balneis
 in omni deliciarum genere omnino praeferenda. Unguen-
 torum similiter fragrantiam, & thymiamata, amomum,
 moseum, iadanum, & eiusmodi odores, ac pulueres pyg-
 mentarios (excepto pestilentiae tempore) non nisi lasciu-
 uis, ac dissolutis moribus conuenire, quis, nisi lasciuus, &
 dissolutus neget? Sunt haec quidem effoeminatorum, ac
 parum pudice uiuentium signa, & indicia manifesta. Ico-
 circo Zeno stoicus celeberrimus cuidam adolescenti uno
 guentis delibuto, mulierem, ait, mihi oles. Nolim tamen
 me hic propterea existimari indiscrete damnasse uniuersos
 suaue olentes odores: quum (ut discunt medici) & ad
 opprimendam atram bilem, & ad recreandum spiritum,
 pituitamque tollendam, conducere, quandoque non medio-
 criter soleant. Eiusmodi autem sunt uerni flores, folia,
 seu cortices citri, siue arancei, cydonia, odoraque poma re-
 liqua, & omnes suaue olentes fructus (prout natura cuius-
 iusque fert) naribus grati, & pectori, & stomacho salubres.
 Sed superuacaneum esse puto de his curiosius quicquam
 praecipere, quum in promptu sit omnibus, in ea re quid
 quantumque deceat. Quid quod haec suaue olentia, & odo-
 res eiusmodi multis sunt odiosa, ac etiam noxia? Propte-
 rea legitur de Vespasiano Caesare quod, quum quidam ado-
 lescentis pro impetrato munere praefecturae ei gratias
 agere uellet offensus, quia unguento fragrabat, contemp-
 sit, & reiecit a se, & illum praefecturae honore priuauit
 dicens, male eum sibi allium obuoluisse, quam exoticum
 unguentum. Quod autem de odoribus dictum est, idem

DE RATIONE COERCEN. LIBID.
quoq; de affectatis corporalibus munditijs dicendum
uidetur. Quis enim potest uehementer & plus æquo
corporis munditijs delectatus seruare uirilem continen-
tiam: aut in his rigorem constantis animi retinere: Nimirum
profecto delitiæ malas generant concupiscentias, totiq;
uigorem mentis dissoluunt: quo circa repudiandæ sunt
oïno, & animus melioribus studiis applicandus. Quod
autem ad eiusmodi munditiæ curam attinet, is nobis in
summa modus est adhibendus: ut neq; nimis exquisita
sit, atq; odiosa; neq; rursus nimis neglecta, & ad squalo-
lorem usq; reiecta: uerum digna uiro: & que tm fugiat
agrestes, atq; inhumanas sordes. Par. n. fermè uitium est,
& faciles odisse munditias, & ultro præter naturam, atq;
illiberaliter, squallorem, & sordes appetere.

De uestimentorum mollitiæ contem-
nenda. Cap. XLIIII.

Sed sicut alere, ac fouere delicate, & molliter corpus
non decet pudicum hominē: ita pari rōne, nec molli-
lius uestiri: qm̄ iuxta saluatoris nostri dictū, qui molli-
libus uestiuntur in domibus regum sunt. Solē t. n. delitijs,
Matth. 11 & superfluis luxu uestium ibi intemperantius abundan-
re, ubi mollius, q̄ par est, uiuitur: arguit. n. hominem las-
sciuiæ, lasciuus habitus, & delitiosus ornatus. Et. n. sicut
tantum cibi capiendum est, q̄tum ad tollendam esuriem
sit satis: & tantum uini, quantum ad sedandam sitim suffi-
ciat: ita eis duntaxat uestibus utendum, quibus & obtegi
corpus honeste, et arceri utiliter possit frigus: & quas aut
anni tempus, aut mos patrius, aut ordinis, aut officij dis-
gnitas ipsa requirit: non autem quas lasciuia iuuenū indul-
gentia quotidie nouas, & inusitatas petulanter excogit-
tat. Nimirum enim ac delicato cultu corporis emollescit
uigor mentis: & pudor, pudicitiaq; luxuria uestiendi dis-